

Sak 7/2022 Digitalt utenforskap – En utfordring for demokrati og rettssikkerhet?

Refleksjonssak

Historikk/bakgrunn

Det har vært et ønske i Skate om at det på Skates fagdager også blir satt av tid til et aktuelt faglig tema der noen eksterne gir kunnskap og råd som grunnlag for felles refleksjoner blant Skate-direktørene. I samråd med Skates arbeidsutvalg er det på årets fagdager satt av en time på dag to til temaet «Digitalt utenforskap – En utfordring for demokrati og rettssikkerhet?»

Det vil ikke bli ført referat fra denne saken, utover eventuelle ønsker om videre oppfølging av temaet i Skate.

Presentasjon av saken

Samtidig som antallet digitale løsninger øker har digitalt utenforskap blitt aktualisert. Sjøkk-digitaliseringa under Covid19-pandemien bidro også til å avsløre at ikke alle like lett kan nyttiggjøre seg av digitale løsninger.

En rapport fra Kompetanse Norge (nå HK-dir) våren 2021 viste at 3 prosent av befolkninga ikke er digitale, og 11 prosent har svake ferdigheter. Det betyr at rundt 600.000 nordmenn sliter med å være digitale i dag.

I «*Digital hele livet. Nasjonal strategi for økt digital deltakelse og kompetanse i befolkningen*» fra september 2021 presenterte daværende regjering sin ambisjon om å motvirke digitalt utenforskap og sikre at alle innbyggere som ønsker det kan få det digitale påfyllet som trengs for å kunne bruke digitale verktøy og tjenester, kunne delta i samfunnet, demokratiske prosesser og et sosialt fellesskap ved å nytte digitale verktøy.

Responser på digitalt utenforskap har i stor grad vært å øke digital kompetanse, og å bygge universelt utforma, sammenhengende og klarspråklige digitale tjenester. Men sentrale problemstillinger kan også være:

- Tar vi nok på alvor livssituasjonen til de vi plasserer i gruppen «digitalt utenforskap»?
- Bør det offentlige ta et større ansvar enn å lage brukervennlige løsninger og bruke klarspråk, og hva bør det offentlige gjøre?
- Kan det offentlige tenke helt nytt om dette?

Professor Margunn Aanestad vil innlede i Skate om temaet «Digitalt utenforskap – En utfordring for demokrati og rettssikkerhet?» og dele sine erfaringer og råd fra prosjektet hun har vært sentral i. Hun vil i møtet også reise noen spørsmål til felles refleksjon og diskusjon i Skate.

Aanestad er professor i Informasjonssystemer ved Universitetet i Agder og professor II ved Institutt for Informatikk, Universitetet i Oslo. Hun leder Senter for e-helse, et av UiAs prioriterte forskningscenter som driver tverrfaglig, brukerorientert og praksisnær forskning omkring bruk av digitale teknologier innen helsesektoren. I det nordiske forskningsprosjektet «Infrastructures for partially digital citizens: Supporting informal welfare work in the digitized state» (SOS-prosjektet) forsker Aanestad sammen med danske og svenske kollegaer på hvordan velferdsstaten kan møte utfordringene med digitalt utenforskap.

Aktuell bakgrunnsinformasjon Aanestad anbefaler er:

- Oppsummeringen av Kompetanse Norge sin rapport «[Befolkningens digitale kompetanse og deltakelse](#)»
- «[Digital hele livet. Nasjonal strategi for økt digital deltakelse og kompetanse i befolkningen.](#)», KMD

Saken vil bli framlagt av Professor Margunn Aanestad, Universitetet i Agder og Universitetet i Oslo. Saksframlegget er utarbeidet av Digitaliseringsdirektoratet i samråd med Margunn Aanestad Oslo, 20.4.2022